به نام خدا

دانشگاه تهران

دانشکدگان علوم و فناوری های میان رشته ای

Machine Learning

تمرین دوم

OMID MORADI	نام و نام خانوادگی
	شماره دانشجویی
	تاریخ ارسال گزارش

سوال اول

الف)

هارد مارجین: همه دادهها باید به درستی از هم جدا شوند، بدون هیچ خطایی. مناسب برای دادههای کاملاً جداپذیر.

سافت مارجین: به برخی دادهها اجازه می دهد تا وارد ناحیه حاشیه شوند یا حتی در سمت نادرست مرز قرار بگیرند. مناسب برای دادههای دارای نویز یا هم پوشانی، چون انعطاف پذیری بیشتری دارد و از بیش برازش جلوگیری می کند.

<u>(</u>ب

به طور کلی وظیفه C کنترل جریمه طبقه بندی نادرست و تعادل بین حاشیه بزرگتر و نقاط اشتباه طبقه بندی شده است.

• اگر C بزرگ باشد:

مدل تمایل بیشتری به کاهش خطاها خواهد داشت، حتی اگر این موضوع به کاهش margin منجر شود.

ممكن است مدل بيشبرازش (overfit) كند.

اگر C کوچک باشد:

مدل خطاهای بیشتری را میپذیرد و تمرکز بیشتری بر روی افزایش margin خواهد داشت.

ممكن است مدل كمتر برازش (underfit) كند.

پ)

کرنل ابزاری برای تبدیل دادهها به فضای ویژگیهای بالاتر است تا دادههای غیرخطی را خطیپذیر کند. دلایل استفاده:

- 1. امكان استفاده از SVM براى دادههاى غيرخطى.
- 2. عدم نیاز به محاسبه صریح تبدیلها، بهلطف کرنل تریک.(kernel trick)

پیشنهاد کرنل برای دادههای مختلف:

- شکل اول: کرنل (**RBF (Radial Basis Function** یا **کرنل گوسی** مناسب است، زیرا این کرنل به خوبی برای دادههای با الگوی شعاعی کار می کند.
- شكل دوم: كرنل خطى (Linear Kernel) كافي است، زيرا دادهها ذاتاً خطى جداناپذير هستند.
 - شكل سوم: كرنل چندجملهاى (Polynomial Kernel) مناسب است.

سوال دوم

الف)

$$X_{in} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix}$$

$$X_{in} = \begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix}^{2}$$

$$X_{in} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix}^{2}$$

: حووحي

$$z_{out} = W_2^T z_{1+b}^{-1} = [1 \circ 1] \begin{bmatrix} 0.73 \\ 0.85 \\ 0.95 \end{bmatrix} + 1 = 2.68$$

$$z_{out}^{-1} = 6(\overline{z}_{out}) = \frac{1}{1 + e^{-2.65}} = 0.936$$

Error:

backpropagation:

= (0.036_1) 0.036 (1-0.036)=-0.0038

و بعد من ون داوون

$$W_2 = W_2 - \eta$$
. Sout a nite = $\begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix}$ = 0.5 (-0.0038) $\begin{bmatrix} 0.73 \\ 0.88 \\ 0.0017 \\ 1.0018 \end{bmatrix}$

ر ما في المعادم

ه لاي محتى

$$\begin{cases} (300) : \\ 8 \text{hidden} = -0.0038 \times 0 \times 0.88 (1-0.98) = 0.000 | 4 \end{cases}$$

$$\begin{cases} (300) : \\ 8 \text{hidden} = -0.0038 \times 1 \times 0.98 (1-0.08) = -0.000 | 4 \end{cases}$$

$$\begin{cases} -0.00376 \\ -0.00376 \end{cases}$$

$$\begin{cases} \omega_{1} = \omega_{1} - \eta & 8 \text{hidden} = \alpha \\ 0 - 1 & 1 \end{cases} - 0.5 \begin{bmatrix} -0.00076 \\ -0.00076 \end{bmatrix} \cdot [1 \cdot 3]$$

$$= \begin{bmatrix} 0.00037 & 1 & 2 \\ 0 & -1 & 0 \end{bmatrix}$$

$$b_{\text{hidden}} = b_{\text{hidden}} - \eta & 8 \text{hidden} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} - 0.5 \begin{bmatrix} -0.00076 \\ -0.00076 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1.00076 \\ 0.00076 \end{bmatrix}$$

CS Scanned with CamScanne

(ب

- 1. غیرخطی کردن خروجیها
- 2. ایجاد مرزهای تصمیم گیری پیچیده
- 3. افزایش توانایی شبکه در یادگیری الگوهای پیچیده
 - 4. کنترل و محدود کردن خروجیها
 - 5. مدلسازی مفاهیم غیرخطی در دادهها

پ)

1. محو شدن گرادیان

یکی از مشکلات سیگموئید، پدیده محو شدن گرادیان است. در این حالت، اگر ورودی بسیار بزرگ یا بسیار کوچک باشد، مشتق سیگموئید تقریباً به صفر نزدیک میشود. این موضوع در شبکههای عمیق باعث میشود گرادیان در طی پسانتشار کاهش یابد و لایههای ابتدایی نتوانند به خوبی بهروزرسانی شوند. برای

رفع این مشکل، استفاده از ReLU پیشنهاد میشود، زیرا در ناحیه مثبت، مشتق آن برابر با 1 است و از محو شدن گرادیان جلوگیری می کند. همچنین نرمالسازی ورودیها (مثلاً استاندارد کردن دادهها) می تواند از ورود مقادیر بیش از حد بزرگ یا کوچک به تابع سیگموئید جلوگیری کند.

2. خروجیهای غیرصفر مرکزیNon-Zero Centered Outputs)

مشکل دیگر سیگموئید این است که خروجیهای آن غیرصفر مرکزی هستند، یعنی مقادیر خروجی همیشه در بازه [0,1] قرار دارند. این موضوع باعث میشود گرادیانها همیشه یا مثبت یا صفر باشند، که الگوریتم گرادیان نزولی را کند می کند. برای حل این مشکل، می توان از تابع تانژانت هایپربولیک [0,1] استفاده کرد که خروجی آن در بازه [1,1]قرار دارد و گرادیانها را متقارن تر می کند. استفاده از روشهای بهینه سازی پیشرفته مانند Adam نیز می تواند تأثیر این مشکل را کاهش دهد.

برتری RELU نسبت به

ReLU محالیت به سیگموئید مزایای زیادی دارد. این تابع محاسبات بسیار ساده تری دارد، زیرا فقط مقدار حداکثر (0,x)را محاسبه می کند، در حالی که سیگموئید به محاسبات نمایی نیاز دارد. علاوه بر این، ReLU به دلیل صفر کردن خروجی برای مقادیر منفی، یک خروجی پراکنده تولید می کند که باعث ساده تر شدن ساختار شبکه می شود. همچنین، در شبکه های عمیق، ReLU عملکرد بهتری دارد زیرا از محو شدن گرادیان جلوگیری کرده و سرعت یادگیری را افزایش می دهد.

بنابراین، ReLUبه دلیل سادگی، کارایی بالا و توانایی حل مشکلاتی که سیگموئید ایجاد می کند، انتخاب بهتری برای شبکههای عمیق است.

ت)

در مسیر پیشرو (Forward Pass)، تابع فعال ساز ReLU به صورت (Forward Pass) عمل می کند. اگر ورودی $f(x)=\max(0,x)$ مثبت باشد، خروجی همان مقدار ورودی است، و اگر ورودی منفی یا صفر باشد، خروجی صفر می شود. این رفتار باعث می شود که مقادیر مثبت بدون تغییر به لایه بعدی منتقل شوند و مقادیر منفی به صفر تبدیل شوند. بنابراین، برخی از نورون ها خاموش شده و در محاسبات بعدی تأثیر ندارند.

در مسیر پسرو(Backward Pass) ، مشتق تابع ReLU نسبت به ورودی محاسبه می شود.

برای ورودیهای مثبت(x>0)، مشتق برابر با 1 است، که به این معنی است که گرادیان به طور کامل به لایههای قبلی منتقل می شود و یادگیری ادامه پیدا می کند. اما برای ورودیهای غیرمثبت $(x\le0)$ ، مشتق

برابر صفر است، و گرادیانی به وزنهای مرتبط با این نورونها منتقل نمیشود. این باعث میشود که این نورونها به اصطلاح "خاموش" شوند و دیگر یاد نگیرند.

این رفتار مزایایی دارد، مانند جلوگیری از محو شدن گرادیان و تسریع یادگیری، زیرا مشتق ReLU برای مقادیر مثبت ثابت است. اما مشکل اصلی این است که نورونهایی که ورودی غیرمثبت دریافت میکنند ممکن است برای همیشه خاموش باقی بمانند (مشکل نورونهای مرده). برای رفع این مشکل میتوان از نسخههای اصلاح شده ReLU مانند ReLUاستفاده کرد، که برای مقادیر منفی یک گرادیان کوچک (مثلاً x0.01x) در نظر می گیرد. این کار باعث می شود نورونهای خاموش همچنان امکان یادگیری داشته باشند. گزینه دیگر ReLUاست که خروجی ReLU را در بازه [0,6]محدود می کند و کنترل بیشتری روی گرادیان فراهم می کند.

به طور کلی، ReLUدر مسیر پیشرو و پسرو برای مقادیر مثبت بسیار مؤثر عمل می کند و در شبکههای عمیق به دلیل جلوگیری از محو شدن گرادیان محبوب است.

سوال سوم

ب)

بررسی مقادیر گمشده:(Missing Values)

• **دلیل** :مقادیر گمشده می توانند باعث خطا در مدل سازی شوند. روشهای مختلفی مانند حذف ردیفها، پر کردن مقادیر با میانگین، میانه، یا مدل سازی آماری وجود دارند.

حذف یا مدیریت مقادیر پرت:(Outliers)

• **دلیل :**مقادیر پرت می توانند تأثیر زیادی بر الگوریتمهای حساس به مقیاس داشته باشند. حذف یا تعدیل این مقادیر باعث می شود مدل پایدار تر شود.

مقیاس بندی دادهها: (Scaling)

• **دلیل** :در الگوریتمهایی که از فاصله برای محاسبات استفاده می کنند (مانند رگرسیون یا الگوریتمهای مبتنی بر درخت)، مقیاس متغیرها اهمیت زیادی دارد.

رمزگذاری متغیرهای دستهای:(Encoding)

• **دلیل** :دادههای دستهای باید به فرم عددی تبدیل شوند تا الگوریتمهای یادگیری ماشین بتوانند با آنها کار کنند.

حذف یا ترکیب ویژگیهای غیرمفید:(Feature Selection/Engineering)

• **دلیل** :برخی ویژگیها ممکن است همبستگی بالایی با یکدیگر داشته باشند یا اطلاعات کمی برای مدلسازی ارائه دهند.

تبدیل دادههای نامتقارن یا غیرخطی:

• دلیل :دادههای نامتقارن می توانند نتایج مدل را تحت تأثیر قرار دهند. استفاده از تبدیلات لگاریتمی یا جذر می تواند توزیع دادهها را متعادل کند.

(پ

(1

- Grid Search: جستجوی سازمانیافته روی تمام ترکیبهای ممکن از مقادیر پارامترهای مشخص شده. دقیق است اما زمان بر.
- Random Search: نمونهبرداری تصادفی از ترکیبات پارامترها در فضای جستجو. سریعتر است و برای فضاهای بزرگتر مؤثرتر.

(2

- Linear Kernel: برای دادههای خطی؛ پارامتر مهم :نیاز به پارامتر اضافی خاصی ندارد.
 - RBF Kernel: مناسب برای دادههای غیرخطی؛ پارامترها:
 - ⊙ تأثیر گذاری نقاط دور و نزدیک.
 - \cdot جریمه خطای دستهبندی. \circ
 - Polynomial Kernel: برای مسائل با روابط چندجملهای؛ پارامترها:
 - o degree: درجه چندجملهای.
 - o :C ميزان تحمل خطا.

(3

- One-vs-Rest (OvR): هر کلاس را در مقابل سایر کلاسها مقایسه می کند .مزیت :ساده تر و سریع تر برای تعداد کلاس زیاد.
 - One-vs-One (OvO): تمام جفت کلاسها را مقایسه می کند .مزیت :معمولاً برای دادههای کوچک تر بهتر عمل می کند.

در این مسئله :اگر دستهبندی چندکلاسی باشد، بسته به تعداد کلاسها یکی از این روشها لازم است. Ovr برای تعداد کلاسهای زیاد مناسب تر است. در نتیجه برای این مثال ovr مناسب نیست.

ث)

مدل SVM با استفاده از روش GridSearch برای بهینهسازی پارامترها به نتایج قابل توجهی دست یافت. بهترین پارامترهای بهدستآمده شامل C برابر با 1، degree با 2، gamma و کرنل "scale" و کرنل "gamma بهترین پارامترهای بهدستآمده شامل C برابر با 1، C برابر با 37.89 درصد گزارش شده است. "rbf" هستند. امتیاز اعتبارسنجی متقاطع (Cross-Validation) مدل روی دادههای تست برابر با 82.23 درصد است که عملکرد مطلوب آن را نشان میدهد.

ماتریس درهمریختگی نشان می دهد که مدل توانسته است 56.58 درصد از نمونههای منفی واقعی را به درستی منفی پیشبینی کند و 25.66 درصد از نمونههای مثبت واقعی را نیز به درستی به عنوان مثبت شناسایی کند. خطاهای False Positive و False Negative به ترتیب برابر با 8.55 درصد و 9.21 درصد هستند. این مقادیر نشان می دهند که مدل در ایجاد تعادل بین پیشبینی های مثبت و منفی عملکرد مناسبی داشته است.

به طور کلی، مدل عملکرد خوبی روی داده ها ارائه داده است و برای بهبود بیشتر می توان روشهای پیش پردازش داده را تقویت کرد یا از داده های آموزشی بیشتری استفاده کرد.

سوال چهارم

ب)

پاکسازی دادهها(Data Cleaning)

• حذف یا جایگزینی مقادیر گمشده :دادههای ناقص می توانند عملکرد مدل را تحت تأثیر قرار دهند. روشهای معمول شامل حذف رکوردهای ناقص یا جایگزینی مقادیر گمشده با میانگین، میانه یا مقادیر پیشبینی شده هستند.

- حذف دادههای تکراری :وجود دادههای تکراری میتواند منجر به انحراف نتایج شود؛ بنابراین، شناسایی و حذف این دادهها ضروری است.
 - **اصلاح خطاهای ورودی :**برخی دادهها ممکن است دارای خطاهای تایپی یا مقادیر نامعتبر باشند که باید شناسایی و تصحیح شوند.

(Data Standardization) یکسانسازی دادهها

- تبدیل مقیاسها :ویژگیهای مختلف ممکن است دارای مقیاسهای متفاوتی باشند. برای جلوگیری از تأثیر نامتناسب ویژگیها بر مدل، از روشهایی مانند استانداردسازی (Standardization) استفاده می شود.
- رمزگذاری دادههای دستهای :(Categorical Data) دادههای دستهای باید به فرم عددی تبدیل شوند. روشهای معمول شامل رمزگذاری برچسبی (Label Encoding) و رمزگذاری یک-هاتی (One-Hot Encoding) هستند.

كاهش ابعاد (Dimensionality Reduction)

- انتخاب ویژگی های (Feature Selection) انتخاب ویژگی های مهم و حذف ویژگی های غیرضروری می تواند به بهبود عملکرد مدل کمک کند.
- استخراج ویژگی (Feature Extraction) تبدیل ویژگیهای موجود به ویژگیهای جدید و مفید با استفاده از تکنیکهایی مانند تحلیل مؤلفههای اصلی.(PCA)

نمونهسازی دادهها(Data Sampling)نمونهسازی

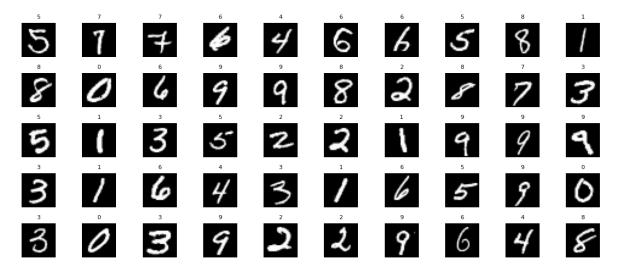
- تقسیم دادهها : تقسیم دادهها به مجموعههای آموزشی و آزمایشی برای ارزیابی عملکرد مدل ضروری است.
- تعادل دادهها :در صورت عدم توازن در کلاسها، از روشهایی مانند نمونهبرداری بیش از حد (Undersampling) استفاده می شود.

حذف نویز (Noise Removal)

• **فیلتر کردن دادهها :**حذف دادههای پرت یا نویزی که میتوانند بر عملکرد مدل تأثیر منفی بگذارند.

تبدیل دادهها(Data Transformation

- مقیاسبندی ویژگیها :تبدیل ویژگیها به مقیاسهای مشابه برای بهبود عملکرد مدل.
- **ایجاد ویژگیهای جدید :**با ترکیب یا تغییر ویژگیهای موجود، ویژگیهای جدیدی ایجاد می شود که می تواند به مدل کمک کند.

پ)

مشكلات عدم استفاده از مجموعه اعتبارسنجي:

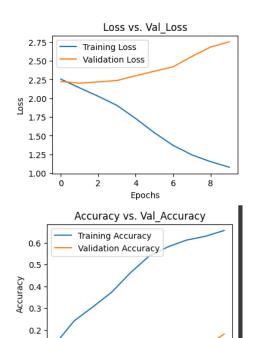
1. عدم تنظیم مناسب هایپرپارامترها:

- بدون مجموعه اعتبارسنجی، نمی توان پارامترهایی مانند تعداد اپوکها یا نرخ یادگیری را بهینه کرد.
- ممکن است مدل روی دادههای آموزش بیشبرازش کند و روی دادههای جدید عملکرد ضعیفی داشته باشد.

2. استفاده از داده آزمون برای تنظیم مدل:

- اگر داده آزمون به جای اعتبارسنجی برای تنظیم پارامترها استفاده شود، مدل ممکن است به داده آزمون نیز بیش برازش کند.
 - این کار باعث میشود ارزیابی مدل بر روی دادههای واقعی غیرقابل اعتماد باشد.

ت)

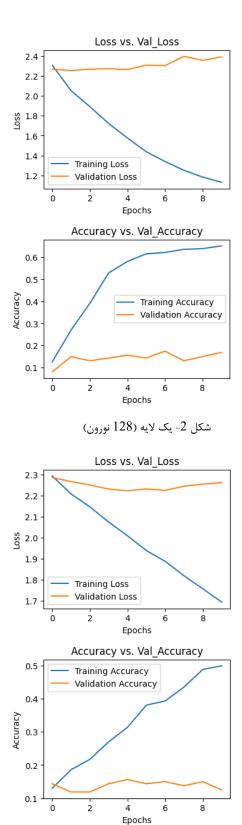

شكل 1-دو لايه (64 و 128)

4 Epochs

0.1

Ó

پیکربندی Training Loss Validation Loss Training Accuracy Validation Accuracy

شكل 3- يك لايه (16 نورون)

یک لایه (16 نورون)	بالا	نوسانی/افزایشی	متوسط	پایین
یک لایه (128 نورون)	كمتر از حالت اول	نوسانی	بالاتر از حالت اول	اندكى بهتر از حالت اول
دو لايه (64 و 128)	كمترين	كمترين نوسان	بهترين	بهترین

(১

بيشبرازش:(Overfitting)

زمانی رخ می دهد که مدل به طور دقیق داده های آموزشی را یاد می گیرد اما در تعمیم دهی به داده های جدید و نادیده (مانند داده های آزمون) عملکرد ضعیفی دارد. این معمولاً زمانی رخ می دهد که مدل بیش از حد پیچیده باشد یا داده های آموزشی ناکافی باشند.

نشانهها:

- ۰ دقت زیاد روی مجموعه آموزش، اما دقت پایین روی مجموعه اعتبارسنجی یا آزمون.
 - o افزایش مقدار Validation Lossبا کاهش مقدار Validation Loss
 - راهکارها برای پیشگیری و حل:
 - (Regularization): رگولاراسيون
 - اضافه کردن جریمههایی به تابع هزینه، مانند L1 یا.L2

Dropout: .2

• به صورت تصادفی غیرفعال کردن درصدی از نورونها در طول آموزش برای کاهش پیچیدگی مدل.

كمبرازش:(Underfitting)

زمانی رخ می دهد که مدل حتی روی داده های آموزشی نیز عملکرد ضعیفی دارد و نتوانسته الگوهای موجود در داده ها را به درستی یاد بگیرد. این معمولاً زمانی رخ می دهد که مدل بیش از حد ساده باشد یا زمان کافی برای آموزش نداشته باشد.

نشانهها:

- دقت پایین روی مجموعه آموزش.
- حتى پس از تعداد زیادی اپوک. \circ

• راهکارها برای پیشگیری و حل:

- 1. افزایش پیچیدگی مدل:
- اضافه کردن تعداد نورونها یا لایهها.
 - (Learning Rate): کاهش نرخ یادگیری
- کاهش نرخ یادگیری برای بهبود جزئیات یادگیری مدل.

تحليل نتايج مراحل قبل با اين مفاهيم:

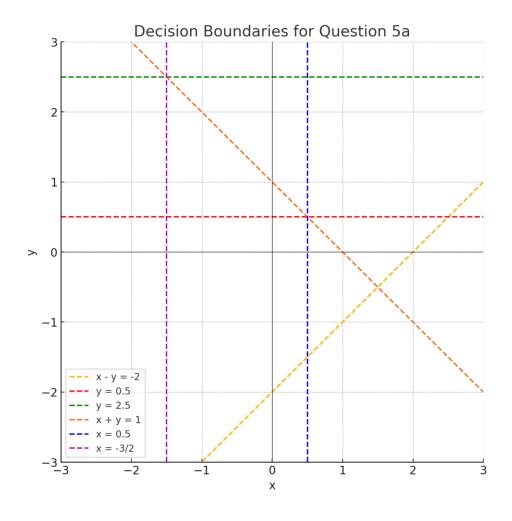
بیش برازش برای دو حالت با 128 نورون و دولایه

کم برازش برای حالت با 16 نورون

سوال پنجم

الف)

	· · · · · · · ·
بع نقاط كد توامع با دم المراكد ولدر نابياكيم : دا معاط كد توامع با دم المراكد ولدر نابياكيم :	بولر فعد موز- صب لور- ف
$x-y+1=-x-y+2=y-x=\frac{1}{2}$ olas1-z clas3:	100 100 100
oles-1-= clas3:	
$0 a_{5} - c a_{5} 3 = 0$ $ A - y + - A + y - x - y - y - y - y - y - y - y - y -$	
-class 2 = class 3.	
cless 2 = cless 4:	
class 3= class 4:	
-x+y+3= x+y-+x=3/2	

ب)

- اگر دادهها به صورت خطی جداشدنی باشند، یک پرسپترون با **دو گره ورودی** کفایت می کند.
- اگر دادهها به صورت غیرخطی جداشدنی باشند، نیاز به افزودن ویژگیهایی است تا دادهها در فضای ویژگی جدید جداشدنی شوند.

(پ

(1

برای حل این بخش، باید شبکهای طراحی شود که ورودیهای X1,X2,...,Xn را دریافت کرده و تابع اکثریت را محاسبه کند. تابع اکثریت به این صورت است که اگر تعداد ورودیهایی که مقدار 1 دارند از نصف تعداد کل ورودیها (n/2) بیشتر باشد، خروجی برابر با 1 است. در غیر این صورت، خروجی برابر با خواهد بود.

این شبکه یک لایه ورودی دارد که شامل n نورون است، و وظیفه آن دریافت ورودیهای Xi است. وزن هر ورودی برابر با 1 در نظر گرفته می شود تا مقدار هر ورودی مستقیماً به جمع نهایی اضافه شود. برای تصمیم گیری، در لایه خروجی یک بایاس (b) با مقدار -n/2 تعریف می شود. خروجی شبکه از معادله

$$f\left(\sum_{i=1}^{n} WXi\right) + b$$

به دست می آید، که f یک تابع فعال (مانند سیگموئید یاHeaviside) است.

(2

تمامی مفادیر با توجه به فرمول $\sum w_i x_i + b$ مجاسبه شده.

α گره

وزن	مقدار
wlα	0
w2a	1
Wα	0

β گره

وزن	مقدار
w1β	1
w2β	0
wβ	-4

γ گره

وزن	مقدار
w1γ	0
w2γ	1
Wγ	-4

δ گره

وزن	مقدار
wαδ	1
wβδ	1/2
wδ	-1/2

A گره

وزن	مقدار
wδA	1
wγA	1
wA	-1

B گره

وزن	مقدار
wαB	1
wβB	1
wγB	-1
wB	-1.5

C گره

وزن	مقدار
wαC	-1
wβC	1
wC	-1

منابع